

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 30. marts 1999

om statsstøtte fra regionen Sardinien (Italien) til mejerisektoren

(meddelt under nummer K(1999) 902)

(Kun den italienske udgave er autentisk)

(2000/580/EF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —
under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 93, stk. 2, første afsnit,

under henvisning til de bemærkninger, som Kommissionen har opfordret de interesserede parter⁽¹⁾ til at fremsætte i overensstemmelse med ovennævnte artikel, og

ud fra følgende betragtninger:

I

PROCEDURE

- (1) Kommissionen opfordrede ved skrivelse af 24. januar 1996 som følge af en klage den italienske regering til at give meddelelse om den støtte, som den har ydet i overensstemmelse med afgørelse nr. 47/17 af 24. oktober 1995 truffet af regionen Sardinien regionalforsamling (i det følgende benævnt »afgørelse nr. 47/17«).
- (2) Italiens faste repræsentation ved EU gav ved skrivelse af 1. marts 1996 meddelelse om de pågældende foranstaltninger.
- (3) Kommissionen underrettede ved skrivelse af 16. oktober 1996 Italien om, at den havde til hensigt at indlede proceduren ifølge EF-traktatens artikel 93, stk. 2, med hensyn til denne foranstaltning.
- (4) Kommissionens beslutning herom er blevet offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* ⁽²⁾. Kommissionen opfordrede herved de interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger vedrørende den pågældende foranstaltning.
- (5) Kommissionen har modtaget disse bemærkninger og har videresendt dem til Italien med en opfordring til at

besvare dem. Italiens bemærkninger blev fremsendt med skrivelse af 17. juni 1997.

II

BESKRIVELSE AF STØTTEN

- (6) Ifølge artikel 16 i regionallov nr. 9 af 13. juli 1962 for regionen Sardinien (i det følgende benævnt »lov nr. 9/62«) kan der ydes støtte i form af en rentenedsættelse for kortfristede lån til drift af kooperativer og producentorganisationer, der forarbejder fåre- og gedemælk til ost. Det fastsættes i samme artikel 16, at støttemodtagerne højst skal betale en rentesats på 2 %, og at der ydes en regional lånegaranti på indtil 80 % af gælden. Kommissionen har aldrig fået meddelelse om denne lov, således som krævet i traktatens artikel 93, stk. 3, og har derfor ikke kunnet undersøge, om den er i overensstemmelse med fællesmarkedet.
- (7) De nærmere regler for ydelse af den støtte, der omhandles i artikel 16 i lov nr. 9/62, i produktionsåret 1995/96 fastsættes i afgørelse nr. 47/17. Der er ikke blevet givet oplysninger om de nærmere regler for støtten for de foregående produktionsår.
- (8) Der er tale om følgende lån:
 - a) Driftslån (kun til kooperativer) på 250 ITL pr. liter mælk med et maksimum fastsat på grundlag af produktionen det foregående år.
 - b) Forskudslån til medlemmerne (af kooperativer og produktionssammenslutninger)

Disse lån andrager 1 150 ITL pr. liter fåremælk og 850 ITL pr. liter gedemælk.
- (9) Finansieringsinstituttet kan fastsætte lånenes løbetid til 18 eller 36 måneder (bl.a. på grundlag af den producerede ostetype).

⁽¹⁾ EFT C 87 af 18.3.1997, s. 6.

⁽²⁾ Se fodnote 1.

- (10) Den gældende lånerente er 55 % af statens referencesats.
- (11) Lånene til kooperativerne kan ydes sammen med en støtte i form af en refusion på 10 % af den rentesats, som de fortsat skal betale. En forudsætning herfor er dog, at kooperativerne gennemfører en fælles markedsføringsstrategi (f.eks. opretter et salgskonsortium eller indgår aftaler om medarbejderdeltagelse) for en produktmængde på over 30 000 hkg/år.
- (12) Kommissionen noterede sig i forbindelse med sin afgørelse om indledning af proceduren, at traktatens artikel 92 og 93 gælder for mælk og mejeriprodukter i henhold til artikel 23 i Rådets forordning (EØF) nr. 804/68 af 27. juni 1968 om den fælles markedsordning for mælk og mejeriprodukter⁽³⁾, senest ændret ved forordning (EF) nr. 1587/96⁽⁴⁾.
- (13) Kommissionen konstaterede, at retsgrundlaget for støtten er artikel 16 i lov nr. 9/62. Da Kommissionen aldrig har fået meddelelse om denne lov, og den derfor heller ikke har kunnet undersøge den under hensyn til traktatens artikel 92 og 93, kan den ikke tage stilling til, om den pågældende støtte er i overensstemmelse med traktatens artikel 93, stk. 1.
- (14) Det er derfor Kommissionens opfattelse, at de pågældende støtteforanstaltninger skal undersøges på baggrund af kriterierne i Kommissionens meddelelse om statsstøtte: støtte til subsidierede landbrugslån («driftslån») (5) (i det følgende benævnt »meddelelsen om driftslån«). I princippet gælder disse kriterier for al støtte, der har været ydet siden 1. januar 1996 (Kommissionens skrivelse til medlemsstaterne af 20. oktober 1995). Kommissionen mener, det er usikkert, om de italienske støtteforanstaltninger opfylder de pågældende kriterier.
- (15) I øvrigt har Kommissionen noteret sig, at støtten synes at blive bevilget på grundlag af den mængde mælk, der sendes til forarbejdning. Dette er i modstrid med artikel 24 i forordning (EØF) nr. 804/68 om den fælles markedsordning for mælk og mejeriprodukter, der forbyder al støtte, der ydes på grundlag af prisen for eller mængden af produkter, der omfattes af den fælles markedsordning.

III

BEMÆRKNINGERNE FRA DE INTERESSEREDE PARTER

- (16) Kommissionen modtog bemærkninger af 5. april 1997 fra Federazione degli industriali della Sardegna og Consorzio delle industrie casearie della Sardegna. Disse bemærkninger støtter stærkt Kommissionens argumenter for at indlede proceduren. Det understreges i bemærkningerne, at støtten fra de italienske myndigheder er en driftsstøtte, der ikke har langfristede fordele for sektoren, og derfor bør betragtes som uforenelig med det fælles

marked. Det fremhæves ligeledes, at støtten fordrejer konkurrencevilkårene i sektoren, fordi de kun ydes til visse kategorier af producenter, især kooperativer og producentorganisationer. De pågældende organisationer anmoder derfor om, at Kommissionen finder støtten uforenelig med fællesmarkedet og kræver al udbetalt støtte tilbagebetalt.

IV

ITALIENS BEMÆRKNINGER

- (17) De italienske myndigheder går i deres brev af 17. juni 1997 ikke i detaljer ind på de spørgsmål, som Kommissionen anfører i sin beslutning om at indlede proceduren. De påpeger kun, at de pågældende nationale regler blev vedtaget før offentliggørelsen af meddelelsen om driftsstøtte, at støtten ikke er blevet ydet, da der er tale om støtte, der kun ydes efterfølgende, og at udbetalingen er blevet suspenderet i afventning af Kommissionens endelige beslutning. De tilføjer, at spørgsmålet først kan afklares i sin helhed, når Kommissionen har fastlagt sin holdning endeligt til kortfristede subsidierede lån.
- (18) Kommissionens tjenestegrene gjorde ved fax af 9. december 1998 til Den Italienske Faste Repræsentation de italienske myndigheder opmærksom på, at Kommissionens beslutning om at indlede den pågældende procedure vedrører al støtte, der ydes efter artikel 16 i lov nr. 9/62, og ikke kun den støtte, der efter afgørelse nr. 47/17 blev påtænkt ydet for produktionsåret 1995/96. De italienske myndigheder opfordredes derfor til at uddybe deres svar under hensyn hertil. Kommissionen har imidlertid ikke modtaget noget svar på denne telex.

V

VURDERING AF FORANSTALTNINGEN

- (19) Det fastsættes i EF-traktatens artikel 92, stk. 1, at statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, er uforenelige med fællesmarkedet i det omfang, den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne. Traktatens artikel 92 og 93 gælder for mælk og mejeriprodukter i overensstemmelse med artikel 23 i den tidligere nævnte forordning (EØF) nr. 804/68.
- (20) Ifølge den betragtede foranstaltning kan der ydes støtte i form af subsidierede lån til kooperativer og producentorganisationer i sektoren for forarbejdning af fåre- og gedemælk. Den nationale referencesats, der anvendes til beregning af rentenedsættelsen, er det beregningsmæssige gennemsnit af Rendibot-satsen (som beregnes af den italienske nationalbank) og Ribor-satsen forhøjet med bankprovisionen. I november 1998 var den nationale

⁽³⁾ EFT L 148 af 28.6.1968, s. 13.

⁽⁴⁾ EFT L 206 af 16.8.1996, s. 21.

⁽⁵⁾ EFT C 44 af 16.2.1996, s. 2.

referencesats 6,25 %, medens den referencesats, der anvendtes af Kommissionen i samme periode, var 6,18 % for femårige lån og 5,9 % for etårige. En nedsættelse på 45 % af den nationale referencesats på 6,25 % medfører en rente på det subsidierede lån, der er noget lavere end de referencesatser, der anvendes af Kommissionen til afgørelse af, om et subsidieret lån indeholder et støtteelement, jf. Kommissionens meddelelse om metoden for fastsættelse af referencesatser og kalkulationsrenten⁽⁶⁾. En sådan foranstaltning begunstiger naturligvis modtageren på bekostning af andre virksomheder, der enten må selvfinansiere eller finansiere lån til markedsrenten. Producenter, der ikke har adgang til subsidierede lån, må vælte deres ekstraomkostninger til lån over på deres kunder, og foranstaltningen giver derfor modtagerne af de subsidierede lån en forretningsmæssig fordel med fordrejning af konkurrencevilkårene til følge. Desuden påvirker foranstaltningen samhandelen mellem medlemsstaterne. Kommissionen bemærker i denne sammenhæng, at størstedelen af den fåre- og gedemælk, der produceres i Sardinien, anvendes til produktion af Pecorino Romano, Pecorino Sardo og andre oste. De nærmere regler for støttens udbetaling er desuden afhængig af den ostetype, der produceres. Der foregår en betydelig handel mellem medlemsstaterne med ost, idet der ifølge statistikkerne var tale om en eksportvolumen på 1 903 300 tons i 1996. Den italienske osteeksport tegnede sig samme år for en osteeksport til 1 305 mia. ITL. Selv om der ikke kan gives nøjagtige tal, er Kommissionen dog bekendt med, at der foregår en betydelig handel inden for Fællesskabet med Pecorino Romano og Pecorino Sardo, der har beskyttet oprindelsesbetegnelse i overensstemmelse med Rådets forordning (EØF) nr. 2081/92 af 14. juli 1992 om beskyttelse af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser for landbrugsprodukter og levnedsmidler⁽⁷⁾, senest ændret ved Kommissionens forordning nr. 1068/97⁽⁸⁾. I forbindelse med en anden statsstøttesag har de sardinske myndigheder i øvrigt anført, at Pecorino romano er et af de få fødevarerprodukter, for hvilket øen er nettoeksportør.

(21) Kommissionen konkluderer derfor, at den pågældende foranstaltning falder under forbudet i traktatens artikel 92, stk. 1.

(22) Artikel 92, stk. 2 og 3, indholder dog undtagelser fra forbudet i stk. 1.

(23) Undtagelserne i artikel 92, stk. 2, i EF-traktaten finder imidlertid ikke anvendelse på grund af arten og formålet med den pågældende støtteforanstaltning, og Italien har heller ikke påberåbt sig artikel 92, stk. 2.

(24) I artikel 92, stk. 3, findes de nærmere bestemmelser om, i hvilke tilfælde statsstøtte kan betragtes som forenelig med fællesmarkedet. Denne forenelighed skal vurderes ud fra Fællesskabets synspunkt og ikke ud fra medlemsstatens. Under hensyn til at fællesmarkedet skal fungere tilfredsstillende og med støtte i traktatens artikel 3, litra g) skal undtagelserne fra det forbud mod statsstøtte, som omhandles i artikel 92, stk. 1, fortolkes restriktivt.

(25) Det synes ikke at være formålet med den pågældende støtte at fremme virkeliggørelsen af vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse eller at afhjælpe en alvorlig forstyrrelse i en medlemsstats økonomi, således som omhandlet i artikel 92, stk. 3, litra b).

(26) Støtten har heller ikke til formål at opnå målene i artikel 92, stk. 3, litra d).

(27) Ses der på artikel 92, stk. 3, litra a) og c), konstateres det for det første, at støtten ikke ydes i forbindelse med investeringer. Den ydes reelt i form af et rentetilskud til kortfristede driftslån, der kan bevilges kooperativer og producentorganisationer inden for forarbejdning af fåre- og gedemælk. Derfor må støtten betragtes som en støtte til drift.

(28) Det har længe været Kommissionens politik at forbyde driftsstøtte inden for landbrugssektoren. Støtte, som kun har til formål at nedbringe driftsomkostningerne for almindelige erhvervsdrivende, giver kun modtager en kortfristet økonomisk fordel, der ophører sammen med støttens ophør, og har tendens til at fordreje konkurrencen. En sådan støtte kan derfor hverken anses for at fremme den økonomiske udvikling i områder, hvor levestandarder er usædvanlig lav (artikel 92, stk. 3, litra a)), eller fremme udviklingen af visse erhvervsgræne eller økonomiske regioner (artikel 92, stk. 3, litra c)). Desuden har denne støtteform tendens til at gribe ind i de mekanismer, der gælder ifølge de fælles markedsordninger og som led i den fælles landbrugspolitik, og være til ulempe for producenter, der ikke modtager støtte, hvilket er i modstrid med traktatens principper om ikke-forskelsbehandling. Efter Domstolens retspraksis især

⁽⁶⁾ EFT C 273 af 9.9.1997, s. 3.

⁽⁷⁾ EFT L 208 af 24.7.1992, s. 1.

⁽⁸⁾ EFT L 156 af 13.6.1997, s. 10.

dom af 26. juni 1979, skal medlemsstaterne, når Fællesskabet i overensstemmelse med traktatens artikel 40 har vedtaget love om indførelsen af en fælles markedsordning inden for en bestemt sektor, undlade at træffe foranstaltninger, der underminerer eller indfører undtagelser til den ⁽⁹⁾.

(29) Det må imidlertid erkendes, at der i visse medlemsstater er strukturvanskeligheder, der hindrer landbrugets adgang til kapital, eller som øger dets udgifter herved. Kommissionen har vedtaget en politik, hvorved landbrugsproducenter kan få kortfristede subsidierede lån til dækning af deres driftsomkostninger, forudsat de opfylder visse betingelser. Denne politik bekræftede Kommissionen i sin meddelelse om statsstøtte til subsidierede landbrugslån ⁽¹⁰⁾. Disse nye regler, der oprindeligt blev oversendt til medlemsstaterne med skrivelse af 20. oktober 1995, skulle efter planen være trådt i kraft den 1. januar 1996. Kommissionen forlængede imidlertid med sin beslutning af 27. juni 1996 medlemsstaternes frist til at få ændret deres igangværende støtteforanstaltninger og efterkomme de nye regler til 31. december 1996. Senere underrettede Kommissionen med skrivelse af 4. juli 1997 medlemsstaterne om, at den havde besluttet at suspendere anvendelsen af meddelelsen. Kommissionen meddelte derefter med skrivelse af 19. december 1997 medlemsstaterne, at meddelelsen trådte i kraft den 30. juni 1998.

(30) Efter de nye regler i meddelelsen skal de pågældende støtteforanstaltninger bl.a. opfylde følgende betingelser:

i) Støtten må ikke ydes til fremme af særligt udvalgte sektorer eller landbrugere, hvis begrundelsen ikke udelukkende har forbindelse med vanskeligheder inden for den pågældende landbrugssektor som helhed eller inden for tilknyttede aktiviteter (især landbrugsproduktionens sæsonafhængighed og bedrifternes struktur). Kommissionen giver ikke tilladelse til støtte, der ikke ydes uden forskelsbehandling til alle sektorens erhvervsdrivende inden for det pågældende administrationsområde, uanset til hvilke(n) landbrugsaktivitet(er) det kortfristede lån ønskes.

ii) Støtten må ikke overskride forskellen mellem den rente, der betales af en typisk erhvervsdrivende inden for den pågældende landbrugssektor, og den rente, der betales i medlemsstatens øvrige økonomi for tilsvarende kortfristede lån, som ikke er knyttet til investeringer.

iii) De subsidierede lån må ikke overstige det likviditetsbehov, som produktionsomkostningerne medfører inden indtægterne fra salget af produktionen. Støtten

må i intet tilfælde knyttes til bestemte afsætnings- eller produktionstransaktioner.

iv) De subsidierede kortfristede lån kan højst ydes for et år.

Kommissionen fremhævede i sin skrivelse af 19. december 1997, at ovennævnte nr. ii) skal overholdes strengt, dvs. at støtten skal begrænses til renteforskellen mellem kortfristede subsidierede lån inden for landbrugssektoren og kortfristede subsidierede lån inden for de andre økonomiske sektorer.

(31) Inden vedtagelsen af meddelelsen om driftslån ville Kommissionen på grundlag af sin gældende politik derom kunne have anset foranstaltningen for at være forenelig med fællesmarkedet, hvis den opfyldte to negative kriterier (løbetiden for de pågældende subsidierede lån måtte ikke overstige et år, og lånene måtte ikke ydes til et enkelt produkt og en enkelt transaktion).

(32) Det er derfor nødvendigt at undersøge støtteforanstaltningerne på baggrund af kriterierne for kortfristede subsidierede lån i landbrugssektoren. De italienske myndigheder har i deres skriftlige bemærkninger også anført, at Kommissionens meddelelse om driftslån er det grundlag, på hvilket støtten skal vurderes. Der må i denne sammenhæng skelnes mellem støtten for produktionsåret 1995/96 og de øvrige støtteforanstaltninger, der eventuelt er blevet bevilget på grundlag af artikel 16 i lov nr. 9/62.

(33) De nærmere betingelser for udbetalingen af støtten for produktionsåret 1995/96 blev fastsat i afgørelse nr. 47/17 (se betragtning 8, 9 og 10 i denne beslutning).

(34) Det er på grundlag af disse bestemmelser klart, at lånene ikke opfylder betingelserne i betragtning 30, nr. i) og iv). Især ydes støtten på selektivt grundlag, kun til en bestemt type produkt (produkter produceret på grundlag af fåre- og gedemælk) og kun til bestemte typer producenter, nemlig til kooperativer og producentorganisationer. Således udelukkes ikke blot producenter af andre typer produkter, men også visse kategorier af producenter af samme produkt. De modtager ingen statsstøtte til at afbøde sæsonmæssige og andre ulemper. Yderligere er lånenes løbetid over et år. Støtten må derfor anses for uforenelig med meddelelsen om driftslån. Da lånenes løbetid er over et år, ville støtten under alle omstændigheder have været uforenelig med den politik, Kommissionen tidligere førte på det pågældende område.

(35) Desuden synes støtten at blive ydet på grundlag af den producerede mælkemængde, der leveres til forarbejdning, og da de italienske myndigheder ikke har fremsat bemærkninger hertil, fastholder Kommissionen sin opfattelse, nemlig at den er i modstrid med artikel 24 i forordning (EØF) nr. 804/68.

⁽⁹⁾ Sag 177/78, svin og bacon, Kommissionen mod McCarren, Sml. 1979, s. 2161, præmis 14.

⁽¹⁰⁾ Se fodnote 5.

- (36) Med hensyn til den støtte, der eventuelt er blevet udbetalt efter artikel 16 i lov nr. 9/62 for produktionsårene før 1995/96, konstateres, at de italienske myndigheder hverken har reageret på Kommissionens beslutning om at indlede proceduren efter traktatens artikel 93, stk. 2, eller har besvaret anmodningsskrivelsen. Kommissionen er derfor ikke i besiddelse af de nødvendige oplysninger til at træffe en endelig afgørelse.
- (37) Kommissionen har derfor i overensstemmelse med Domstolens afgørelse af 14. februar 1990 ⁽¹⁾ besluttet at opfordre Italien til at fremsende fuldstændige oplysninger om al støtte, som eventuelt er blevet ydet efter artikel 16 i lov nr. 9/62 for perioden før produktionsåret 1995/96. De pågældende oplysninger skal omfatte kopier af alle regionale gennemførelsesforanstaltninger med nærmere bestemmelser for udbetalingen af denne støtte og oplysning om de budgetbevillinger, der år for år er blevet bevilget.

VI

KONKLUSIONER

- (38) Da regionallov nr. 9/62 og afgørelse nr. 47/17 er blevet vedtaget og gennemført uden forudgående underretning af Kommissionen, må det konkluderes, at Italien har ydet den pågældende støtte ulovligt og i modstrid med traktatens artikel 93, stk. 3.
- (39) Desuden må det slutes, at den støtte til kooperativer og producentorganisationer inden for sektoren for fåre- og gedemælk, som regionen Sardinien har ydet i produktionsåret 1995/96 på grundlag af artikel 16 i regionallov nr. 9/62 og gennemført ved afgørelse nr. 47/17, falder inden for forbudet i traktatens artikel 92, stk. 1, og ikke kan omfattes af undtagelserne efter samme artikels stk. 2 og 3. Den pågældende støtte er derfor uforenelig med fællesmarkedet.
- (40) De italienske myndigheder har imidlertid i deres svar på den skrivelse, med hvilken Kommissionen meddelte dem, at proceduren var blevet indledt, påpeget, at støtten for produktionsåret 1995/96 ikke er blevet udbetalt, fordi den skulle betales tilbagevirkende. Udbeta-

lingen blev således suspenderet ved indledningen af proceduren, og der er ikke grundlag for at kræve den pågældende støtte tilbagebetalt —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Den statsstøtte, som regionen Sardinien (Italien) har ydet til kooperativer og producentorganisationer inden for sektoren for fåre- og gedemælk i produktionsåret 1995/96 på grundlag af artikel 16 i regionallov nr. 9 af 13. juli 1962 (i det følgende benævnt »lov nr. 9/62«) iværksat ved afgørelse nr. 47/17 af 24. oktober 1997 truffet af regionalrådet, er uforenelig med fællesmarkedet.

Artikel 2

Italien skal afskaffe den støtte, der omhandles i artikel 1.

Artikel 3

Italien skal, inden to måneder fra meddelelsen af denne beslutning, til Kommissionen fremsende detaljerede oplysninger om anden støtte, der eventuelt er blevet ydet i medfør af artikel 16 i lov nr. 9/62 tiden før produktionsåret 1995/96.

Artikel 4

Italien underretter senest to måneder efter meddelelsen af denne beslutning Kommissionen om, hvilke foranstaltninger der er truffet for at efterkomme den.

Artikel 5

Denne beslutning er rettet til Den Italienske Republik.

Udfærdiget i Bruxelles, den 30. marts 1999.

På Kommissionens vegne

Franz FISCHLER

Medlem af Kommissionen

⁽¹⁾ Sag C-301/87, Frankrig mod Kommissionen, Sml. I-307.